

Barne- og familiedepartementet

Postboks 8036, Dep.
0030 Oslo

BARNE- OG FAMILIEDEP.	KASS
ARKIVNR.: 330.0	AR.
- 7 NOV 2005	
SAKSBEH:	SIGN.:
SAKSNR.: 2005/03580	

- 103

Deres referanse

Vår referanse
2005/13449-2-97203/2005-HSKA

Klassering
A10

Dato
04.11.2005

Høringsuttalelse fra Fredrikstad kommune - Revidert rammeplan for barnehagen

I Fredrikstad kommune er revidert rammeplan for barnehagen fra 7.september 2005, drøftet og vurdert ut fra barnehagefaglig synspunkt og sett i sammenheng med forslaget til revidert rammeplan fra 5.juli 2005. Drøfting og vurdering er gjort i fellesskap mellom styrerne i de 17 kommunale barnehagene og barnehageetatens fagteam.

Barnehageetaten er organisert under Omsorg – og oppvekstseksjonen. Fredrikstad kommunes høringsuttalelse til revidert rammeplan ligger vedlagt.

Med hilsen

Helga Synøve Karsene
for Gunn Glad Mathisen
fagsjef barnehage

Høring – revidert rammeplan for barnehagen med høringsfrist 07.11.2005.

Høringsuttalelse fra Fredrikstad kommune - Barnehageetaten

Høringsuttalelsen tar utgangspunkt i Høringsnotatet 7.september 2005 fra Barne- og familiedepartementet i Bondevik-regjeringen.

Det henvises i høringen til forslaget til revidert rammeplan for barnehagen fra 5.juli 2005, som kom fra arbeidsgruppen ledet av Thomas Moser. Det vil refereres til i høringen som Arbeidsgruppas forslag.

Høringsbesvarelsen følger samme mal som kapitlene i Høringsnotatet 7.september.

- Høringskommentarene knyttes til hvert punkt, alle innspill har prikkpunkt.
Forslag til nye setninger er skrevet i kursiv.
Noen innspill markeres med understreking.
Punkter vi ikke uttaler oss om, er kuttet ut.

Vi begynner med noen generelle forslag til revidert rammeplan for barnehagen fra Fredrikstad kommune.

- Begrepet **personalet** er i revidert rammeplan brukt ukritisk, forholdsvis mange ganger. Dette begrepet gir et unøyaktig og unyansert bilde av hvem det er som arbeider i barnehagen.
Til sammen er begrepet brukt 41 ganger på 29 sider. På side 14 er det brukt 9 ganger og på side 10 og side 17, 5 ganger hver.

Om begrepet personale skal brukes så konsekvent, må dette begrepet defineres.

F. eks. : Når det i Rammeplanen henvises til begrepet **personalet** står dette som en samlebetegnelse for de ansatte i barnehagen, som er styrer, pedagogisk veileder, førskolelærer, fagarbeider og assistent.

Eller begrepet personalet må byttes ut med yrkesbetegnelsen styrer, pedagogisk leder, førskolelærer, fagarbeider og assistent. Det er helt nødvendig i den reviderte planen der begrepet **personalet** brukes over 3 ganger under hvert punkt.

Kapitell 1 Barnehagens oppgaver i samfunnet

1.1 Barnehagens overordnede oppgaver

- Første setning bør strykes som den står og erstattes med : *Barnehagen er en viktig oppvekst- og læringsarena for barn under opplæringspliktig alder.*
- Kommunen vil endre siste setning i første avsnitt : Det er eierens, styrerens og personalets felles ansvar å utforme barnehagens fysiske, sosiale og organisatoriske betingelser på en slik måte at hvert barn får best mulig forutsetninger for trivsel og læring i en meningsfull og meningsskapende kontekst. Her vil vi presisere nærmere yrkesrollene og spesielt pedagogisk leders rolle. Slik : *Det er eierens, styrerens, de pedagogiske lederne og de andre fagarbeidenes felles ansvar å utforme...*
- Kommunen vil endre siste setning på side 7 : I øvrige barnehager utenfor de samiske områder har foreldre og barn rett til å forvente at barnehagens ansatte har kjennskap til og legger vekt på at også den samiske kulturen skal være en del av barnehagens innhold. Vi ønsker denne setningen fremhevet/ uthevet/ NB - viktig, da den ivaretar barn fra den samiske minoriteten på en meget god måte.

Vi velger å se den samisk kulturen til å være en del av den norske kulturarven, og dermed kan det vektlegges enda tydeligere at alle barnehager skal arbeide med samisk kultur. Uansett om de har barn med rettigheter eller ikke.

1.2 Lovgrunnlag for retningslinjer om barnehagens oppgaver og innhold

- Kommunen ønsker at kapittel 2 og 3 bytter plass, slik at Barnehagens verdigrunnlag kommer før Grunnleggende begreper i rammeplanen.

Kapittel 2 Grunnleggende begreper og prinsipper

2.1 Barn og barndom

- Kommunen ønsker at barnas menneskeverd fremheves mer. Vi ønsker å avslutte dette punktet med innspill hentet fra Arbeidsgruppas forslag, punkt 1.3.3 som omhandler Fellesverdier.
*I FNs konvensjon om barns rettigheter heter det at " hvert barn har en ukrenkelig rett til livet ". Respekt for liv er grunnleggende. Det skal vernes og ikke ødelegges. Denne basis, som er felles for kristen og humanistisk tradisjon, er formulert på ulikt vis i religiøse og livssynsmessige tradisjoner. Aktelse for livet og den andre, barnet som et medmenneske.
Ved å ta utgangspunkt i livet slik vi lever det og akter livet, bygger en på verdier som **bærer livet**, for eksempel åpenhet, tillit og medmenneskelighet og verdier som **verner livet**, som toleranse, respekt og tilgivelse. I barnehagen skal barn erfare at andre mennesker møtes med omsorg og kjærlighet, ikke med likegyldighet. Da må de selv erfare å bli møtt slik, som " den andre "*

2.2 Læring

- Kommunen ønsker at begrepet Læring skal defineres.

2.4 Samarbeid mellom hjem og barnehage

- Dette punktet ønsker vi blir stående som det står. Det er et godt beskrevet og et viktig punkt.

2.5 Arbeidsmåter og innhold

- Kommunens forslag er at punkt 2.5 som det står i sin helhet bør strykes. Det skisserer i alt for stor grad for mye voksenstyrte planlagte aktiviteter og det vektlegger ikke barns egne interesser, erfaring eller spontanitet. Vi fremmer forslag om isteden å bruke Arbeidsgruppas forslag Kapittel 5, Arbeidsmåter og læringsformer med innledningen pluss punkt 5.1, 5.1.1, 5.1.3 og 5.2.

Fredrikstad ommunens forslag :

2.5 Arbeidsmåter og læringsformer.

Å ivareta omsorg, oppdragelse, lek og læring i barnehagen stiller store krav til personalets faglige kompetanse og profesjonalitet både som pedagoger, fagarbeidere og assistenter. En av personalets viktigste oppgaver er å tilrettelegge læringssituasjoner i en kontinuerlig dialog med barna og deres foreldre og gjennom innbyrdes samarbeid i personalgruppen. Førskolelærerne skal i kraft av sin spesifikke kompetanse og sin formelle stilling i barnehagen ha størst innflytelse og dermed også mest ansvar for den pedagogiske virksomheten. Samtidig har førskolelæreren et spesielt ansvar for å trekke inn ressurser, kompetanser og erfaringer som det øvrige personalet har. Førskolelærere har en veiledende posisjon i forhold til det øvrige personalet.

2.5.1 Grunnleggende prinsipper for barnehagens pedagogiske virksomhet.

Det er en grunnleggende forutsetning at lek, kreativitet, glede og humor i fellesskapet preger arbeidsmåtene i barnehagen. Barnas egne interesser og erfaringer er i alle tilfeller det

viktigste referansepunktet. Innhold og arbeidsmåter i læreprosessen må gjenspeile det enkelte barns faglige, sosiale og kulturelle bakgrunn.

Det er eierens, styrerens og personalets felles ansvar å utforme barnehagens fysiske, sosiale og organisatoriske betingelser på en slik måte at hvert barn får best mulige forutsetninger for å drive fram sin læring i en meningsfull og meningsskapende kontekst.

Det er personalets overordnede oppgaver å gi barna anledning til å få mange og god opplevelser i barnehagen. Opplevelser, erfaringer og læring må ta utgangspunkt i konkrete handlinger og vurderes ut fra barnas perspektiv. Barnehagens fysiske rom kan ikke omfatte alt av opplevelsesmuligheter. Barn og personale må dra ut i nærmiljøet for å skape et bredere og dypere erfaringsgrunnlag.

Mulighet for betydningsfulle opplevelser finnes i mange nærmiljøer, og barna er som regel meget engasjerte og dyktige i å oppdage dem. Den pedagogiske virksomheten handler derfor mye om personalets lydhørhet for barnas innspill. Personalet må ivareta barnas innspill når de er til stede og kunne sette opplevelsene i sammenheng med arbeidet med fagområdene.

2.5.2 Tverrfaglighet og sammenheng mellom periodisk og gjennomløpende innhold.

Barnehagens arbeidsmåter skal i stor grad være tverrfaglig. Derfor vil de seks fagområdene sjelden eller aldri opptre isolert, verken i det gjennomløpende eller i det periodiske innholdet. Flere områder vil som regel være representert i et temaopplegg eller i forbindelse med hverdagsaktiviteter, og det vil finne glidende overganger. Ett av områdene kan være kjernen i et temaopplegg, mens elementene fra et eller flere av de andre kommer inn som hjelpemidler eller sidetemaer.. Men også kjerneområder kan endres i løpet av et temaopplegg.

Både i periodisk og gjennomgripende innhold gjelder det å gripe øyeblikkets muligheter. Personalets åpenhet for nye aspekter i her – og nå – situasjoner, vil motivere barna til å påvirke sin egen hverdag i barnehagen.

2.5.3 Gleden ved gjenkjenning – progresjon i innholdet.

Barnehagens arbeidsmåter skal være preget av kontinuitet (sammenheng) og progresjon (utvikling og framskritt). En av personalets utfordringer i planleggingen er å skape progresjon og utvikling i barnas møte med fagområdene og hverdagslivet. Ved siden av årsplanlegging krever dette en langtidsplanlegging over flere år. Langtidsplanen må ivareta hensynet til progresjon i barnas læring og opplevelser gjennom hele barnehageoppholdet, både i forhold til gjennomløpende og periodisk innhold.

Barna opplever at en rekke hendelser gjentar seg i barnehagens hverdag. Disse hendelsene er særlig knyttet til rutiner ved måltider, påkledning og stell. Gjentakelsen er en forutsetning for læring og bidrar til å skape stabilitet og trygghet i hverdagen. Dette er særlig viktig for de aller yngste barna. Gjentakelsene gir gode muligheter for barna til å prøve seg mer og mer på egenhånd.

Barna vil ha glede av å møte temaområder igjen på et høyere nivå. Jo større aldersspredning det er i barnegruppen som arbeider med det tema, jo videre må innfallsvinkelen være, og variasjonen i arbeidsmåtene må være stor.

Når tidligere innhold i et tema tas opp igjen, får barna mulighet for gjenkjenning og ny utprøving av tanker og viten omkring fenomenet. Men først og fremst kan det gi dem gleden ved å få lykkes på nytt med ting de kjenner fra før. Ved å bygge på tidligere erfaring og kunnskap, og utdype og videreføre dem, får barna ytterligere mulighet til å fordype seg i et kunnskapsområde.

Grunnleggende prinsipper i barnehagepedagogikken som " fra det nære til det fjerne " og " fra det konkrete til det abstrakte " bør fortsatt være styrende for den pedagogiske virksomheten.

2.5.4 De minste barna i barnehagen

De minste barna lærer først og fremst gjennom direkte, konkrete erfaringer med gjenstander og fenomener og ved etterligning. De seks fagområdene må likevel også komme fram i de minste barnas hverdagsliv. For barn under 3 år vil uformelle læringssituasjonen i hverdagslivet være dominerende.

2.6 Fysisk miljø som fremmer barns utvikling

I siste avsnitt står det : Dersom barnehagen ikke har tilfredsstillende arealer for fysisk utfoldelse og allsidig bevegelseserfaring innenfor egne grenser, bør barnehagen utnytte nærliggende grøntarealer og naturområder.

- Det å være ute i allslags vær og i allslags natur er en viktig del av vår nordiske kulturarv. Barna lærer å bli glad i naturen og i å være ute. De får samtidig en forståelse av naturen som en del av vårt miljø. Kimen til natur- og miljøvern skapes i barnehagen. På bakgrunn av dette foreslår vi at avsnittet forandres til: *Dersom barnehagen ikke har tilfredsstillende arealer for fysisk utfoldelse og allsidig bevegelseserfaring innenfor egne grenser, må det søkes kommunen om dispensasjon fra kravet.*

Skal dispensasjon gis, må barnehagen for det første : Dokumentere et mye større inneareale pr. barn for å tilfredsstille barns behov for fysisk utfoldelse og allsidig bevegelseserfaring. For det andre : Ha klare planer for hvordan og hvor ofte bruk av andre grøntarealer og naturområder skal skje. Vi er positive til nye pedagogiske konsepter, men da må det være grundig dokumentert hvordan tilbudet skal være, med vekt på å gi barna naturopplevelser og fysisk utfoldelse.

Kapittel 4 Omsorg og oppdragelse

Siste setning i siste avsnitt : Både kvinner og menn i barnehagen må utføre alle arbeidsoppgaver slik at de ikke bidrar til å opprettholde stereotype kjønnsrollemønstre. Denne setningen anbefaler vi meget sterkt at blir fjernet, og henviser til Handlingsplan for likestilling. Ut fra formell kompetanse i yrkesrollen eller kjønn, må ikke alle gjøre det samme. Å se og bruke mennesket er det viktigste.

4.2 Oppdragelse og omsorg i samiske barnehager

- Kommunens forslag er at punkt 4.2 som helhet bør utgå fra rammeplanen. Samisk kultur er en del av den helhetlig norske kulturarven, og kommer inn der. Vi mener det er feil å vektlegge den samiske minoriteten i forhold til andre språklige minoriteter. I vår kommune har vi store minoritetsgrupper fra Kosovo, Irak, Somalia og Vietnam. For barn i barnehagen ivaretar punkt 1.1 Barnehagens overordnede oppgaver, med setningen nederst på side 7, som vi ønsker fremhevet, de samiske barnas rettigheter. Samisk kultur er i tillegg ivaretatt under punkt 6.7 Nærmiljø og samfunn. Punkt 4.2 kan med fordel flyttes til forskriften for barnehageloven. Der det vil være en utdyping av § 2, og gjelde for barnehager som ligger under Sametingets område.

Kapittel 5 Lek og læring

5.1 Lek

- Kommunen ønsker at begrepet Lek defineres.
- Kommunen ønsker en endring under punkt 5.1, siste setning i 2. avsnitt : Lek kan også brukes som en arbeidsmetode og pedagogisk virkemiddel i barnehagen. Den må ut fra faglig grunnsyn strykes, og kan erstattes med vårt forslag:

Lek er et pedagogisk virkemiddel og en arbeidsmetode i barnehagen.

- Kommunen ønsker at punktet avsluttes slik, med Arbeidsgruppas forslag, hentet fra punkt 4.2.1 Lek.
Særlig for de minste barna i barnehagen er det et stort behov for tumleplass både ute og inne. Samvær og samhandling blant de minste barna forgår i vesentlig grad gjennom deres lekeaktiviteter. Personalet må derfor fokusere spesielt på denne aldersgruppens forutsetninger og behov i den organisatoriske og fysiske tilretteleggingen av barnehagerommet.

5.2 Barnehagens læringsmiljø

- Kommunen ønsker å avslutte punktet med dette innspillet fra Arbeidsgruppas forslag, hentet fra Kapittel 4 Barnehagen som arena for læring, og punkt 4.1 Læring i barnehagen.

Læring må sees i et dobbelt perspektiv, fordi det ikke bare er barna, men også personalet som lærer kontinuerlig i barnehagen. Barnas læring og utvikling krever kontinuerlig endringer og tilpasninger i personalets pedagogiske virksomhet. Barnehagen som institusjon må derfor orientere seg mot en stadig selvfornyelse og kvalitetsutvikling, en prosess der barna og foreldrene er viktige bidragsytere. Læring på personalsiden er en grunnleggende forutsetning for å realisere dette.

Barns læring krever både voksenledete aktiviteter og aktiviteter der barna handler under størst mulig grad av egen kontroll. Begge aktivitetsformer kan virke positivt på hverandre :: Barna vil hente impulser til sin lek fra opplevelser og erfaringer fra periodiske temaopplegg. Samtidig kan de bearbeide og videreutvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger gjennom leken. Utfra leken kan det oppstå nye kunnskapsbehov som igjen kan bli gjenstand for periodisk teamopplegg. Det er imidlertid avgjørende at læring sees i samspillperspektiv mellom barn og personalet og mellom barn innbyrdes. I dialogen mellom barn og voksne ligger læringens største potensiale og barna kan få reel medviksning med tanke på sin egen læring.

6.6 Etikk, religion og filosofi

Vi ønsker et tillegg til det som står i innledningen. Det er hentet fra Arbeidsgruppas forslag, p.4.3.1, første avsnitt, siste setning, som omhandler Religion, etikk og filosofi.

Vi foreslår at innledningen blir slik : Fagområdet har et gjennomgående perspektiv for barnehagens virksomhet. Religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger våre verdier og holdninger. *Ved det økende religiøse og kulturelle mangfoldet i samfunnet, har barnehagen et spesielt ansvar for å legge til rette for at kulturmøter i barnehagen tas på alvor og blir gode.*

Kapittel 7 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Kommunen ønsker å uttale seg om at dette er en meget godt punkt, med fine underpunkter.

7.4 Kommunens og eierens innsynsrett

- Kommunen ser dette punktet meget beskrivende for kommunens og eierens innsynsrett.

Etterord :

Fredrikstad kommune støtter ideen om å utarbeide Temahefter til de 6 fagområdene. Temahefter som kan vise til ulike muligheter, praktisk og teoretiske innenfor hvert tema. Temaheftene må vise til eksempler for alle aldergrupper. Slik at de kan gi inspirasjon og motivering til barnehagene for å starte opp og bruke de tilnærmings- og arbeidsmåtene som tiltaler dem mest. Siden kan barnehagene prøve ut nye måter å arbeide med de ulike temaene.

I arbeidet med denne høringsuttalelsen slo det oss at Høringsnotat 7.september 2005 i grunnen bare var en meget forkortet utgave av Forslag til revidert rammeplan fra 5.juli 2005. Høringsnotat 7.september 2005 virker ikke på noen måte gjennomarbeidet som et eget dokument.

Fredrikstad kommune har et ønske om at ny rammeplan kan bli et dokument som styrere, pedagogiske ledere, førskolelærere, assistenter og fagarbeidere er stolte av. At rammeplanen vil speile den gode kvaliteten og utviklingsmulighetene alle barnehager har. Og være en rammeplan for framtiden.

Fredrikstad kommune 04.11.05